

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Buggenhout, uitbreiding van een
bestaande loods in het Buggenhoutbos

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 98

ONDERDEEL 3

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE
BODEM, BUREAUSTUDIE

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2019

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	3
2	INLEIDING	4
2.1	Juridisch kader	4
2.2	Onderzoeksopdracht	5
3	GEMOTIVEERD ADVIES	7
3.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek.....	7
3.2	Impactbepaling van de geplande werken	8
3.3	De waardering van de site.....	8
3.4	Bepaling van de maatregelen	9
4	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN.....	10
4.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	10
4.2	Onderzoeksstrategie en -methode.....	10
4.3	Onderzoekstechnieken	11
4.4	Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.....	11
4.5	Randvoorwaarden.	11
5	BESLUIT	12
6	LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN.....	13
7	LIJST VAN FIGUREN.....	14

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2019F261 (bureaustudie)
Projectgebied	Buggenhout, Buggenhoutbos
Grootte projectgebied	Circa 3750 vierkante meter = 0,38 ha.
Ligging	Oost-Vlaanderen, Gemeente Buggenhout, Kasteelstraat 206
Lambert 72-coördinaten (m)	(N): X: 138706,593 x Y: 187726,866 meter (Z) X: 138652,777 x Y: 187652,055 meter
Kadaster	Afdeling: 1 Sectie: C Percelen: 3W11, 3G3, 3X11
Initiatiefnemer	Zie privacyfiche
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	BUG-KAS
Type onderzoek	Archeologienota, vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2019
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2019. <i>Archeologienota naar aanleiding van de uitbreiding van een bestaande loods in het Buggenhoutbos, met in acht name van gewijzigde plannen van de geplande toestand</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 98, Gent.
Termijn van het onderzoek	1 werkdag (aanpassen van bestaande archeologienota)
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog/veldwerkleider Bart De Smaele/erkend archeoloog Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regiospecialisten	IOED Schelde-Durme
Resultaten	Bosgebied, 20 ^e -eeuwse bebouwing
Aanbeveling na waardering	Geen verder onderzoek
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Provinciaal Erfgoedcentrum Ename
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

2 INLEIDING

2.1 Juridisch kader

Op **26 juni 2019** werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van een projectgebied langs de Kasteelstraat 206 te Buggenhout te onderzoeken en te waarderen, dit conform het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een archeologienota.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

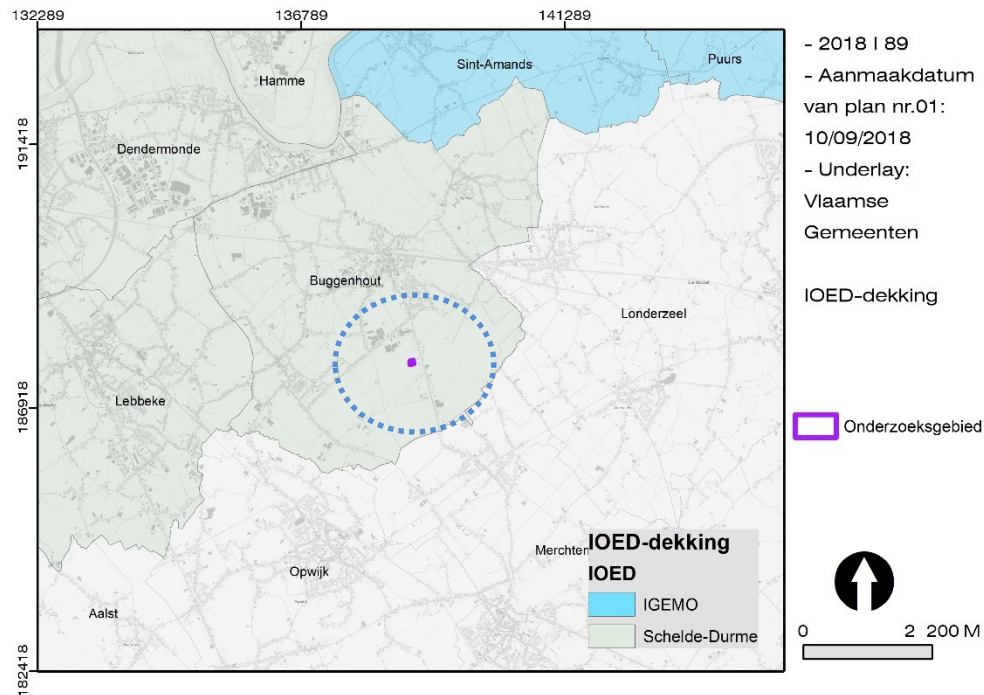
1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het Verslag van Resultaten
3. Het Programma van Maatregelen

Voorliggend document is het derde onderdeel, namelijk het **Programma van Maatregelen**. Hierin worden de maatregelen beschreven om het kennispotentieel van het onderzoeksgebied definitief vast te stellen. Dit gebeurt op basis van de gegevens uit het Verslag van Resultaten.

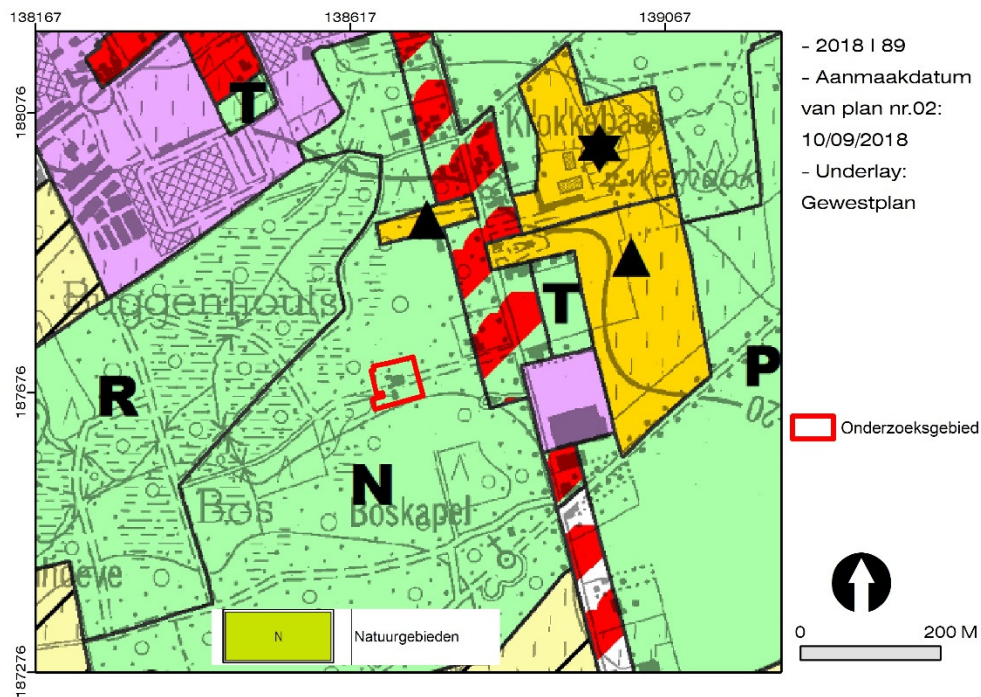
Disclaimer: in 2018 is voor het huidige onderzoeksgebied reeds een bekrachtigde archeologienota opgemaakt, de bureaustudie is uitgevoerd onder AOE-projectcode 2018 I 89, maar gezien de gewijzigde grondplannen van de bestaande toestand werd beslist om het huidige dossier op het vlak van geplande toestand daar waar nodig aan te passen en opnieuw in te dienen.

2.2 Onderzoeksopdracht

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Buggenhout, tussen de het Buggenhoutbos en de Kasteelstraat 206. Voor een grondplan van de kadastrale ligging wordt verwezen naar e bijlage van deze archeologienota. Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen het werkingsgebied van de IOED Schelde-Durme.

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten en de IOED's.

Figuur 2. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.

Concreet is getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens werd de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologisch erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie kan worden gedistilleerd tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*
- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Is verder onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Deze betrachting is vervat in het Verslag van Resultaten. In onderstaand onderdeel wordt de volledigheid van dit verslag getoetst en worden de vervolgstappen (= de maatregelen) voor het onderzoeksgebied uitgelegd: er is geen verder onderzoek op de site noodzakelijk.

3 GEMOTIVEERD ADVIES

3.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van stedenbouwkundige handelingen. Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie.

Het bureauonderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorte zones zijn in kaart gebracht (tevens middels controleboringen !)
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, waarbij de geplande bodemingrepen in kaart zijn gebracht
- de vervolgstategie werd opgesteld

Het bureauonderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het projectgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

3.2 Impactbepaling van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit

- Het slopen van twee overdekte opslagruimten
- De sloop van een bestaande woning
- Het optrekken van een windschuur
- Het aanleggen van een poel met zachte helling
- Het vernieuwen van de toegang tot het complex met een waterdoorlatende verharding

De geplande bodemingrepen vinden echter voor het grootste deel plaats in reeds verstoord terrein, waardoor de impact op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed zeer beperkt is. Gelet op deze beperkte bijkomende verstoring en het lage potentieel op archeologische kenniswinst, dienen geen maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, of te behoeden van vernietiging. Zie *§Programma van Maatregelen* besproken.

3.3 De waardering van de site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. Het projectgebied is gelegen in een bosgebied, in het alluviale gebied van een bosbeek. Het gebied bestaat uit afzettingen uit de laatste ijstijd (Weichseliaan), in het daarop volgende Holoceen vernatte de situatie aanzienlijk. Het onderzoeksgebied is niet gelegen in een gunstig gebied voor menselijke activiteiten in het verleden.
2. Het projectgebied bevindt zich heden binnen een bosgebied, waarbij de impact van de eventueel voordien beoefende landbouw op de archeologische sporen en structuren onbekend is. Men kan ter discussie stellen of het meermaals rooien en aanplanten van bomen niet een even grote impact op de bodem heeft, zoals werd vastgesteld in een bomenkwekerij te Wichelen-Meerbos¹, maar in theorie is de voormalige impact van de landbouw op het archeologisch erfgoed in een bosomgeving vrij gering. Uit de bodemkundige data en de controleboringen blijkt echter dat er toch een aanzienlijke verstoring en structuurverwering van de bodemopbouw heeft plaatsgevonden !

¹Archeologienota in voorbereiding, de melding van dit vooronderzoek is bij het Agentschap Onroerend Erfgoed gekend.

3. Het onderzoeksgebied is na de Tweede Wereldoorlog bebouwd met een woning, een garage, een loods en een overdekte opslagruimte. Het rooien en frezen van de aanwezige bomen en het bouwen van deze gebouwen hebben een nefaste impact op het ondiep bewaarde (aangezien het gebied vanaf de volle middeleeuwen geen akkerland meer is geweest) bodemarchief. Dit sluit sporen binnen het onderzoeksgebied niet uit, maar het legt de verwachting zeer laag.
4. De geplande werken binnen het onderzoeksgebied beperken zich met uitzondering van een deel van de geplande windschuur (circa 350 m²) tot reeds bebouwde en reeds verstoorde zones. De impact op het bodemarchief is dus zeer beperkt.

Er is dus over het algemeen een zeer lage verwachting naar het aantreffen van archeologische sporen en structuren die kenniswinst kunnen opleveren die bovendien niet in een ruimere context geïnterpreteerd kunnen worden.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Binnen het projectgebied zal het bodemarchief door het afbreken van de bestaande bebouwing en het oprichten van een nieuwbouw verstoord worden, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Gezien het feit echter dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen zeer laag is, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht. De impact van de werken op het archeologisch kennispotentieel en dus het mogelijke verlies aan historische en archeologische kennis is verwaarloosbaar.

4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

4.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van de bureaustudie was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch potentieel van het projectgebied, alsmede de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de archeologische verwachting met betrekking tot alle periodes laag is. Bijgevolg worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht en dienen geen verdere onderzoeksvragen te worden gesteld.

4.2 Onderzoeksstrategie en -methode

De onderzoeksstrategie wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. Onderstaande tabel geeft de mogelijke onderzoeksmethodes weer.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Kan mogelijk nog historische informatie uit landboeken/ommelopers opleveren, maar dit biedt geen meerwaarde voor de archeologische verwachting van het projectgebied, aangezien het gebied vanaf de middeleeuwen een bosgebied was.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Grondradar of weerstandsmeting biedt weinig mogelijkheden: grondsporen zijn in deze context moeilijk detecteerbaar, de bestaande verhardingen, bebouwing en beplanting levert een versnipperd beeld op.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De site is bebouwd en beplant
Landschappelijke boringen	JA	NEE	NEE	NEE	Uit de bodemkundige data zijn er geen aanwijzingen voor de bewaring van paleo-horizonten. De controleboringen hebben eveneens een belangrijke verstoring van de bodem aangetoond.
Verkennde en waarnemende	JA	NEE	NEE	NEE	Er zijn geen bewaarde paleo-horizonten in het onderzoeksgebied aanwezig.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
archeologische boringen					
Proefsleuven/ proefputten	NEE	NEE	NEE	NEE	Zeer lage kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen, het onderzoeksgebied is tevens veel te beperkt in oppervlakte.. Hoge logistieke kosten voor het gebrek aan kenniswinst aangezien eventueel aangetroffen sporen niet in een ruimere context geïnterpreteerd kunnen worden.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat geen verder onderzoek op de site noodzakelijk is.

4.3 Onderzoekstechnieken

Niet van toepassing.

4.4 Afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het Programma van Maatregelen voor dit onderzoeksgebied worden geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien.

4.5 Randvoorwaarden.

Niet van toepassing.

5 BESLUIT

Naar aanleiding van de geplande werken in het onderzoeksgebied Kasteelstraat 206 te Buggenhout (“Buggenhoutbos”), werd door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om dat kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied aan de Kasteeldreef 206 te Buggenhout zich bevindt in een gebied dat vermoedelijk al sinds de volle middeleeuwen in een bosgebied lag. Dit bosgebied is doorheen de eeuwen gebruikt als opbrengstbos (houtplantage) en jachtdomein. Een zeer groot deel van het bosgebied is tijdens de Eerste Wereldoorlog gerooid. Het bos kwam in 1936 in handen van de Belgische staat, waarna het nog steeds als een opbrengstbos werd gebruikt. Na de Tweede Wereldoorlog werden binnen het onderzoeksgebied alle bomen gerooid en werden een woning, een garage en twee opslagplaatsen gebouwd. Deze zijn heden de uitvalsbasis voor het bosbeheer van het Buggenhoutbos, dat zich in opdracht van de Vlaamse Overheid toespitst op zowel houtopbrengst als op recreatie en natuurbehoud.

Het onderzoeksgebied bevond zich in een nat zandlemig tot lemig gebied, dat niet ideaal is voor het uitbouwen van een nederzetting of een grafveld in het verleden. De verwachting naar de aanwezigheid van archeologische sporen en structuren binnen het onderzoeksgebied, dat bovendien vrij beperkt is in oppervlakte, is dus zeer laag. In combinatie met de bodemkundige data en de data uit de controleboringen, is deze verwachting nog aanzienlijk lager.

Aangezien de geplande bouwwerken zich ook beperken tot de zones die reeds in de 20^e eeuw sterk verstoord zijn, lijkt een landschappelijk bodemonderzoek en/of een prospectie met ingreep in de bodem om eventuele archeologische sporen en structuren op te sporen en te waarderen niet noodzakelijk.

Op basis van de beschikbare data kan immers worden gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische resten die een potentieel op kenniswinst herbergen, heel erg klein is. Er wordt dan ook geen verder onderzoek geadviseerd en na het bekomen van de omgevingsvergunning voor de geplande bouwwerken is enkel de melding van archeologische toevalsvondsten wettelijk verplicht (artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013).

6 LIJST VAN GEBRUIKTE GRONDPLANNEN

PLAN NR	Onderwerp	Analoog/digitaal aangemaakt
NR 01	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten	digitaal
NR 02	Situering van het projectgebied op het Gewestplan	digitaal

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten en de IOED's.....	5
Figuur 2. Situering van het volledige onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.	6

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

